

Bielsko-Biała, 17 marca 2024 r.

DYREKTOR
INTERDYSCYPLINARNEJ SZKOŁY DOKTORSKIEJ
UNIwersYTETU BIELSKO-BIALSKIEGO

**Propozycja tematu badawczego realizowanego
w ISD UBB**

Pracownik naukowo-badawczy/Zespół badawczy:

- Imię i nazwisko JOLANTA SZARLEJ

Tytuł i zakres tematu badawczego:

Tradycja biblijna w kulturze dawnej i współczesnej Europy

Biblia to dzieło o wyjątkowym znaczeniu wśród dokonań ludzkości, to niewyczerpane źródło wartości etycznych i estetycznych oraz podstawa wszystkich ważnych w cywilizacji europejskiej idei. Stanowiła i do dziś stanowi fundament kodeksu moralnego zarówno w świecie zachodnim, jak i wschodnim, dlatego nie sposób zlekceważyć prawd w niej zawartych, podejmując jakąkolwiek kwestię dotyczącą człowieka lub świata. *Biblia* jest zatem oczywistym punktem odniesienia dla badań nad człowiekiem i wytworzoną przez niego kulturą naszego kręgu cywilizacyjnego.

Biblia bywa określana „księgą ludzkiego doświadczenia”, bo nie ma takiej sytuacji – dobrej lub złej – w życiu człowieka, której nie podejmowano by w tym dziele, trudności czy problemu, który zostałby w nim pominięty. Nie sposób pominąć ją zatem w refleksji o człowieku i jego relacji do Boga, świata i innych istot. Jest źródłem archetypicznych wzorców osobowych i postaw utrwalanych w dziełach kultury na przestrzeni wieków. W interpretacji meandrów życia społecznego, w odczytaniu zawikłań współczesnego świata *Biblia* jawi się jako istotny punkt odniesienia, rodzaj kontrapunktu, ułatwiającego dotarcie do istoty zjawisk.

Jako tekst literacki *Biblia* pozostaje dziełem „podatnym na zdradę” – podlega na przestrzeni wieków reinterpretacji w kontekście nowych zdarzeń, rodzących się pytań oraz ujawnianych potrzeb. Konieczność odczytywania *Biblii* na nowo w każdym czasie trafnie uzasadniał Jan Paweł II w encyklice *Fides et ratio*: „Prawda [...] nigdy nie może być zamknięta w granicach czasu i kultury; daje się poznać w historii, ale przerasta samą historię” (Jan Paweł II 1998: 142).

Przykładowe kierunki interpretacji:

1. Motywy biblijne w kulturze wysokiej i/lub popularnej.
2. Symbolika biblijna w sztuce.
3. Biblijny i kulturowy wizerunek kobiety i mężczyzny.
4. Biblijne źródła profetyzmu w literaturze (np. polskiej okresu romantyzmu).

Proponowany tematy prac badawczych w dyscyplinie¹:

literaturoznawstwo

(podpis)

Szczegółowy opis projektu badawczego (maksymalnie 4 strony):

1. Doświadczenie naukowe promotora (uczestnictwo w zespole badawczym, publikacje, udział w projektach, itp.):

Doktor habilitowana nauk humanistycznych (językoznawstwo), profesor w Katedrze Polonistyki na Wydziale Humanistyczno-Społecznym UBB. Ukończyła studia magisterskie i doktoranckie na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach (magisterium 1992 r., doktorat 1999 r.). Dwukrotnie zdobyła wyróżnienia Fundacji Primus inter Pares (srebrna odznaka – 1989 r., złota odznaka – 1990 r.). W 1991 r. otrzymała stypendium Rządu Francuskiego. Jest członkiem Komitetu Redakcyjnego czasopism naukowych „Świat i Słowo” oraz „Media i Społeczeństwo”, a także wieloletnim członkiem Koła Współpracowników Zespołu Języka Religijnego Rady Języka Polskiego przy Prezydium PAN, Komisji Języka Religijnego przy Międzynarodowym Komitecie Słowistów, Komisji Językoznawstwa PAN, Komisji Historycznoliterackiej PAN, Towarzystwa Teologicznego w Krakowie (oddział w Bielsku-Białej).

Prowadzi badania nad językiem sacrum, zwłaszcza nad właściwościami języka i struktury tekstów biblijnych, nie wyłączając struktury semantycznej tekstu oryginalnego. Zajmuje się językoznawstwem kulturowym i socjolingwistyką, metodologią, lingwistyką tekstu (w tym problemem kohezji i koherencji tekstu), semantyką kognitywną, a zwłaszcza problemami konceptualizacji doznań zmysłowych oraz pojęć religijnych w różnych językach, a także dyskursem religijnym. Bliskie są jej także filozofia języka, hermeneutyka i retoryka biblijna oraz studia antropologiczne. Autorka kilkudziesięciu artykułów poświęconych tej problematyce, a także książek *Epifanie biblijne* oraz *Językowy obraz człowieka w profetycznych księgach Starego Testamentu*, redaktorka pięciu monografii zbiorowych.

2. Informacje o zapleczu badawczym do realizacji projektu:

Kompetencje kadry naukowej, zasoby biblioteki i doświadczenie badawcze jednostek Wydziału Humanistyczno-Społecznego w pełni gwarantują realizację proponowanego projektu, także w odniesieniu do oryginalnej wersji tekstu *Biblii*.

3. Możliwości mobilności międzynarodowej dla doktoranta:

Wydział Humanistyczno-Społeczny szczyci się bogatym doświadczeniem we współpracy międzynarodowej z wieloma ośrodkami akademickimi Unii Europejskiej. Dowodzą tego liczne podpisane umowy o współpracy oraz faktycznie realizowana wymiana zarówno pracowników, jak i studentów, także polonistów.

4. Możliwości zatrudnienia doktoranta w grantach badawczych lub zleceniach dla przemysłu, realizacji tematu w zespołach badawczych:

¹ Zaznaczyć właściwe.

Istnieje możliwość aplikacji o granty badawcze na potrzeby proponowanych badań.

5. Możliwości prowadzenia badań w ramach międzynarodowych zespołów naukowo-badawczych:

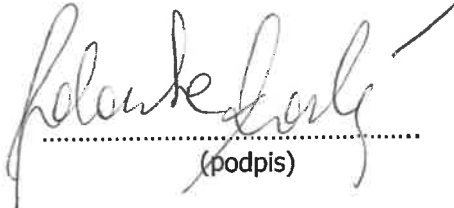
Przynależność promotora do Koła Współpracowników Zespołu Języka Religijnego Rady Języka Polskiego przy Prezydium PAN oraz Komisji Języka Religijnego przy Międzynarodowym Komitecie Słowistów daje szansę monitorowania badań nad szeroko pojmowanym *sacrum* w kulturze prowadzonych w Polsce oraz innych krajach europejskich.

6. Wymagania jakich oczekuje od kandydata osoba/zespół zgłaszający temat badawczy:

Realizacja zaproponowanego projektu wymaga, poza kompetencjami filologicznymi i predyspozycjami do pracy naukowej, dobrej znajomości *Biblii*. Mile widziana znajomość języków biblijnych.

7. Tematy innych prac doktorskich, w których wnioskujący jest aktualnie promotorem lub opiekunem pracy:

- Promotor pomocniczy pracy pt. *Wpływ pandemii Covid-19 na relację: kształcenie polonistyczne <=> nabywanie języka przez ucznia ze specyficznymi potrzebami (w szkole masowej)* w przewodzie doktorskim Pani mgr Pauliny Stacherczyk-Łyczbińskiej z Uniwersytetu Jana Długosza w Częstochowie [obrona: 29 kwietnia 2024 roku].
- Promotor pracy pt. *Literacko-językowy obraz człowieka sukcesu w Księgach Nowego Testamentu* w przewodzie doktorskim Pana mgr Aleksandra Sapińskiego [obrona planowana w 2024 roku].

.....
(podpis)